

Begeleid
Leren

Impulse

Studenten in het hoger onderwijs met psychische problemen: behandelen of begeleiden?

De Meern, 8 februari 2018

Everyone is a genius. But if you judge a fish on its ability to climb a tree, it will live its whole life believing that it is stupid.
- A Einstein

Dr. Lies Korevaar

Overzicht

1. Waarom aandacht voor studenten met psychische problemen?
2. Aspecten van studeren met psychische problemen
3. Ervaren problemen door studenten met psychische problemen
4. Begeleid Leren
5. Dilemma's in de praktijk

Waarom aandacht voor studenten met psychische problemen?

- Jong volwassenheid heeft een hoger risico om psychische problemen te krijgen
- De meeste psychische aandoeningen komen voor het eerst tot uiting tussen 18 – 24 jaar

Omvang psychische problemen in Nederland

Diagnose	Ooit in het leven %	Afgelopen 12 maanden %	18-24 jaar %
Stemmingsstoornis	20,2	6,1	9,0
Angststoornis	19,6	10,1	11,7
Middelenstoornis	19,1	5,6	13,8
Aandachtstekort- of Gedragsstoornis	9,2	2,1	
ADHD	3,0	2,1	3,5
As 1 psychische st.	42,7	18,0	28,1

Nemesis-2
TvP 2012

2016: 717.767 studenten in Hoger Onderwijs

451.630 aan hogescholen en 266.137 aan universiteiten (Duo, 2016)

Ongeveer 6% van de studenten ervaren psychische problemen (Broenink & Gorter, 2001)

55% ervaren problemen bij het studeren (Plempers, 2005).

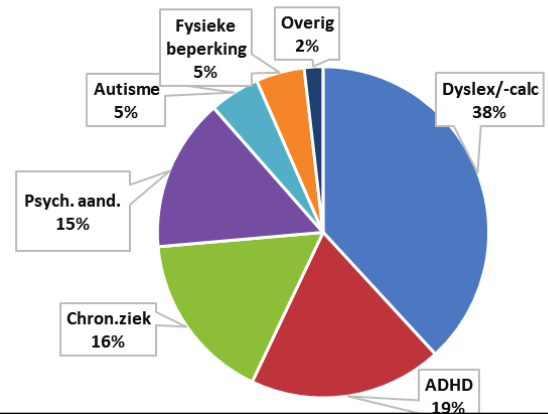
Nederland: 24.000 students

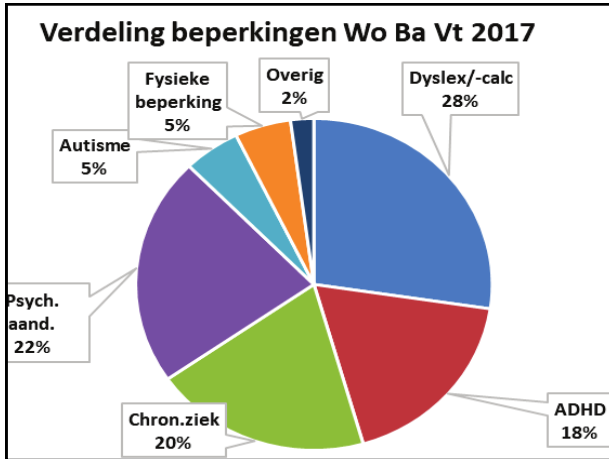
Hanzehogeschool Groningen: 950 van de 28.432 studenten hebben extra ondersteuning nodig om geen voortijdig schoolverlater te worden

C.H.O.I.
CENTRUM HOGER ONDERWIJS INFORMATIE

2017

Verdeling beperkingen Hbo Ba Vt 2017

Studenten met psychische en/of chronische aandoeningen het minst tevreden

Studenten met psychische aandoeningen zoals depressie, psychose of een burn-out zijn op alle onderdelen het meest kritisch over hun opleiding

Bijna even ontevreden zijn de studenten met chronische ziektes zoals reuma, astma, ernstige darmklachten of hartafwijkingen. Ook studenten met ADHD zijn bovengemiddeld ontevreden. Deze drie groepen vormen samen ruim de helft van de studenten met beperkingen

De twee andere grote groepen (studenten met dyslexie/dyscalculie en studenten met autisme) zijn relatief milder in hun kritiek op de opleiding

Gevolgen

- Studenten met psychische problematiek studeren gemiddeld meer, maar halen lagere cijfers en minder studiepunten dan studenten zonder psychische problematiek
(ResearchNed/ITS, 2012; Broek, Muskens & Winkels, 2013)
- Studenten met autisme, ADHD, psychische beperkingen en functionele beperkingen hebben de grootste kans op studie-uitval
(Broek, Muskens & Winkels, 2013)

Economische redenen...

- Diploma is een vereiste voor een succesvolle carrière
- Het vroege ontstaan van psychische beperkingen draagt bij aan de werkloosheid door het effect op het volgen van een opleiding
- Mensen met psychische beperkingen die de arbeidsmarkt betreden, belanden meestal in laag betaalde banen

Gezondheidsraad. Participatie van jongeren met psychische problemen. Den Haag: Gezondheidsraad, 2014

Gezondheidsraad

- In het onderwijs komt Begeleid Leren tegemoet aan de vele vragen waar leraren en studiekeuzebegeleiders mee kampen bij de omgang met leerlingen met psychische problematiek
- Deze initiatieven dienen in de visie van de commissie blijvend te worden gestimuleerd

Aspecten van studeren met psychische problemen

Studenten met psychische problemen

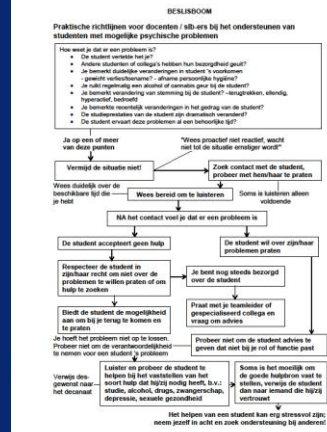
(gezondheid & participatie)
(patiëntrol & studentrol)

Signalering

- **Onbekende doelgroep**
 - De meeste psychische problemen komen tot uiting in de leeftijd 17-25 jaar
 - Verwijzen -> goede diagnose -> juiste behandeling
- **Bekende doelgroep**
 - Studenten met psychische problemen
 - Psychische aandoeningen fluctueren door het episodische karakter van de meeste stoornissen
 - Terugval voorkomen (secundaire preventie)

Innovatiewerkplaats Begeleid Leren

Ervaren problemen

Ervaren belemmeringen

- Cognitief
- Sociaal-emotioneel
- Omgeving
- Aandoening/ziekte

Cognitieve beperkingen

- Aandacht en concentratie
- Geheugen: inprenten, herinneren
- Ordenen
- Plannen
- Problemen oplossen
- Handelen
- Nemen van initiatief

21

Sociaal-emotionele belemmeringen

Onder andere:

- Samenwerken
- Contact leggen en onderhouden
- Presenteren
- Angst voor stigma en discriminatie
- Laag zelfvertrouwen
- Omgaan met stress
- Reageren op feedback

22

Omgevingsinvloeden

- Onbekendheid met, ontbreken van, onvoldoende gebruikmaken van ondersteuningsmogelijkheden
- Omgevingsproblemen die een (extra) belasting kunnen zijn: financiën - woonsituatie – familie - stigma

23

Aandoening

Fluctuerende aard van de aandoening

Bijwerkingen medicatie

- Sufheid
- Vermoeidheid
- Droge mond, erge dorst
- Wazig kijken
- Trillen van de handen

24

Wat te doen?

Soorten diagnostiek

- Psychiatrische diagnostiek ->** Ziektebeeld/symptomen
-> behandeling
- Functionele diagnostiek ->** Vaardigheden tekort
-> leren + toepassen
- Hulpbronnen diagnostiek** Hulpbronnen tekort
-> organiseren + gebruiken

Begeleid Leren

Begeleid Leren: nieuwe interventies voor de professional

Het onderzoeken van jongeren met psychiatrische beperkingen bij het kiezen, verkrijgen en behouden van een reguliere opleiding.

ACHTERGROND
Beroepsopleiding bereidt jongeren voor op een werkcarrière.
De meeste psychische problemen komen voor het eerst bij uitgang tussen de 17 en 25 jaar.
Professionals in het onderwijs en de GGZ dragen bij aan het voortliggend schoolvervalten van deze jongeren.

Het Begeleid Leren project draagt bij aan de duurzaamheid van professionals door:
✓ inhoudelijke competentieversterking
✓ de interdisciplinaire samenwerking te verbeteren

DOELLEN EN ACTIVITEITEN

- ✓ Ontwikkelen van een Toolkit Begeleid Leren
- ✓ Opzetten van een Regionaal Netwerk
- ✓ Ontwepjen interventies en pilot testing
- ✓ Ontwikkelen interdisciplinaire samenwerking
- ✓ Ontwikkelen onderwijsmodule
- ✓ Betrekken (buitenlandse) experts
- ✓ Implementatie in de eigen organisatie
- ✓ Communicatie door nieuwsbrieven en website www.begeleidleren.nl

Meer info: ja.u@uu.nl / begeleidleren.nl

Not all students, but WITH students!

Impulse

Supported Education for youth with psychiatric disabilities

Higher and advanced vocational education prepare young adults for a career and enhance their life goals.
The onset of mental illness generally occurs between 17 and 25 years.
For young adults with psychiatric disabilities, educational resources are largely unavailable.
Overcoming obstacles and segregation and discrimination.
This results in under- or unemployment and social exclusion.
The Impulse project will contribute to empower young adults to:
✓ get better access to higher education
✓ be able to complete a study successfully

AIMS and ACTIVITIES

- ✓ Assessment of barriers for students with psychiatric disabilities
- ✓ Social Map for Supported Education: based on regional and national resources
- ✓ Describing Good Practices
- ✓ Development of a Toolkit Supported Education (user manual included)
- ✓ Establishing a European Network of Supported Education: ENGISE
- ✓ Communication by Newsletters and Website www.supporteducation.eu

Meer info: EU.Support@aeips.eu

Not all students, but WITH students!

Toolkit Begeleid Leren

Kiezen-Verkrijgen-Behouden model

Kiezen & Verkrijgen

Kieskeurig
Een cursus die je helpt bij het kiezen van een vervolgopleiding na de MBO of het VWO

CURSUSBOEK VOOR LEERLINGEN
Fancy Media

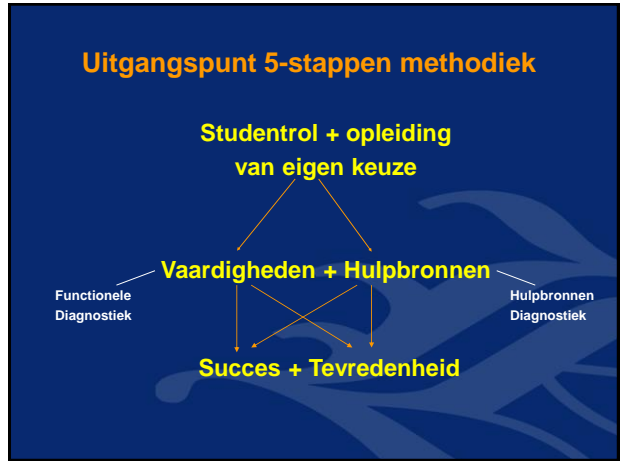
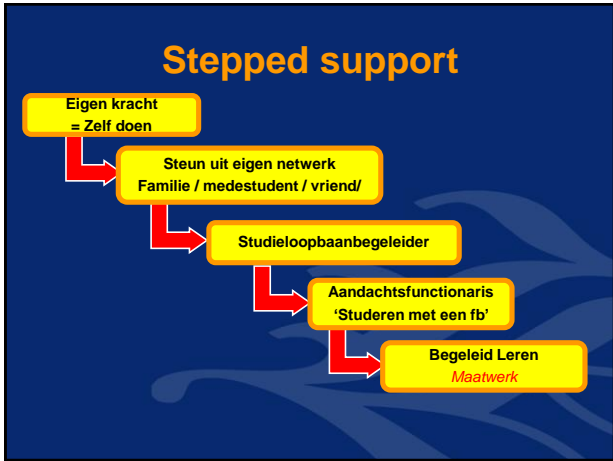
Kieskeurig
Een cursus die jongeren met een Autisme Spectrum Stoornis helpt bij het kiezen van een vervolgopleiding na de MBO of het VWO

DOCENTENHANDLEIDING
Fancy Media

Ryan's educational story

Research project 'Recovery After an Initial Schizophrenia Episode (RAISE)

- Behouden**
- 5-stappen methodiek
 - Stigma & openheid
 - Bondgenotengroep
 - Mindset: cognitieve remediatie
 - Voorkomen van en omgaan met stress

Praktische informatie

Hoe groot is de groep?
Minimaal 4, maximaal 8 studenten.
Waarom begint de workshop?
Pleasant only.

Waarom en waar vinden de voorverzoeken plaats?
De workshop wordt door de studenten zelf geïnitieerd en wordt door de docenten begeleid.

Wat kost het?
De workshop is gratis. Het project wordt ondersteund door de faculteit van de MWO-groep. Het project wordt ondersteund door de faculteit van de MWO-groep.

Voorwaarden deelnemers workshop

- Bereid zijn om openlijk te praten over hun psychische problemen.
- Studeert aan de Academie voor Sociale Studies (MWD, SPH of TP).
- In het bezit zijn van een e-mailadres.
- Deelnemers aan een workshop worden ondersteund door de faculteit van de MWO-groep.

Voor meer informatie en aanmelding

Yvonne Huis
MWO-groep
E-mail: j.k.huis@hva.nl
Telefoon: 060-4953277

'Vertel ik het wel, of vertel ik het niet'

Workshop:
Openheid geven over je psychische problemen op school of stage

share your talent, move the world.

Praktische informatie

Hoe groot is de groep?
Minimaal 4, maximaal 8 studenten.
Waarom begint de groep?
Pleasant only.

Waarom en waar vindt de MOSS-groep plaats?
De MOSS-groep wordt geïnitieerd door de studenten zelf. Het wordt ondersteund door de faculteit van de MWO-groep.

Wat kost het?
De workshop is gratis. Het project wordt ondersteund door de faculteit van de MWO-groep.

Voorwaarden deelnemers MOSS-groep

- Bereid zijn om openlijk te praten over hun psychische problemen.
- Studeert aan de Academie voor Sociale Studies (MWD, SPH of TP).
- In het bezit zijn van een e-mailadres.

Voor meer informatie en aanmelding

Yvonne Huis
MWO-groep
E-mail: j.k.huis@hva.nl
Telefoon: 060-4953277

Met Onderlinge Steun Studeren (MOSS)

Een bondnotengroep voor studenten met psychische problemen

Voor studenten MWD, SPH & TP van de Academie voor Sociale Studies

share your talent, move the world.

Interventie Cognitieve Remediatie

Deel 1: Prospectief geheugen

- Bijeenkomst 1. Inleiding en het gebruiken van een agenda
- Bijeenkomst 2. Prospectief geheugen (agenda's, lijstjes, taken aan elkaar relateren)
- Bijeenkomst 3. Korte termijn prospectief geheugen, aandacht houden bij een gesprek

Deel 2: Aandacht en concentratie

- Bijeenkomst 4. Aandacht houden bij een gesprek en bij een taak
- Bijeenkomst 5. Aandacht houden bij een taak

Deel 3: Verbaal leren en geheugen

- Bijeenkomst 6. Verbaal leren en geheugen/namen leren
- Bijeenkomst 7. Verbaal leren en geheugen
- Bijeenkomst 8. Verbaal leren en geheugen/aantekeningen maken

Deel 4: Cognitieve flexibiliteit en problemen oplossen

- Bijeenkomst 9. Cognitieve flexibiliteit en problemen oplossen
- Bijeenkomst 10. Cognitieve flexibiliteit en problemen oplossen
- Bijeenkomst 11. Cognitieve flexibiliteit, problemen oplossen en plannen
- Bijeenkomst 12. Integratie van vaardigheden, herhaling van het geleerde en de volgende stappen

Begeleid Leren

Effectieve interventie (naar eerste aanwijzingen)

Databank Effectieve Jeugdinterventies

Nederlands
Jeugdinstituut

Dilemma's in de praktijk

Dilemma's I

- Patiëntrol vs Studentrol
- Hulpverlener vs Docent/SLB-er
- Professional als probleemeigenaar vs Student als probleemeigenaar
- GGz-issues vs Onderwijs-issues
- Professional als proceseigenaar vs Student als proceseigenaar

Dilemma's II

- Drop out vs Time out
- Monodisciplinair vs Interdisciplinair
- Norm vs Vorm
- School vs Stage
- School naar Werk

Achtergrondinformatie

Innovatiewerkplaats Begeleid Leren

www.begeleidleren.nl

www.supportededucation.eu

Niet alleen hardlopers komen
vooruit, ook zij die hinken

Niet alleen 'gezonde' studenten
komen vooruit,

ook studenten met
psychische problemen

Hartelijk dank voor u aandacht!

Lies Korevaar, e.l.korevaar@pl.hanze.nl

Overige aspecten

- Angst voor stigma & sociale uitsluiting
- Samenwerking onderwijs – GGz
- Crisispreventie & -interventie
- Inzet ervaringsdeskundige studenten
- Niet alleen school, maar ook stage

Begeleid Leren

Jongeren met psychische problemen

helpen beter te functioneren zodat ze met

succes en naar hun eigen tevredenheid

de opleiding van eigen keuze kunnen

(ver)volgen

[Introductiefilmpje Begeleid Leren](#)

Factoren die de psychische gezondheid van studenten beïnvloeden

- Ouderlijk huis verlaten
- Voor zichzelf zorgen
- Hoge verwachtingen / hoge eisen
- Gebrek aan sturing / eigen verantwoordelijkheid
- Sociale contacten / sociaal isolement
- Seksuele relaties / identiteit
- Financiële problemen
- Drugs en alcohol
- Gebrek aan slaap
- Er met niemand over (kunnen) praten

